

שיר המעלות לירושלים

1. **תהלים פרק קכב**
(א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שְׁמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בַיּוֹם הַזֶּה:
(ב) עֲמֻדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם:
(ג) יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה פֶּעַר שְׁחַבְרָה לָהּ יַחְדָּו:
(ד) שָׁשָׂם עָלָו שְׁבֻטִים שְׁבֻטֵי יְהוָה יַעֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוֹת לְשֵׁם ה':
(ה) כִּי שָׁמָּה יִשְׁבּוּ כְּסָאוֹת לְמִשְׁפָּט כְּסָאוֹת לְבֵית דָּוִד:
(ו) שָׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם יִשְׁלִי אֹהֲבֶיךָ:
(ז) יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילְךָ שְׁלוֹהַּ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ:
(ח) לְמַעַן אַחֵי וְרַעֵי אֲדַבְרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ:
(ט) לְמַעַן בַּיּוֹם הַזֶּה אֶל־לֵהֲיִינוּ אֲבִקְשָׁה טוֹב לְךָ:

6. **רש"י תהלים פרק קכב**
(א) **שמחתי באומרים לי** - שמעתי בני אדם שאומרים: מתי ימות אותו זקן וימלוך שלמה בנו, ויבנה בית המקדש ונעלה לרגל - ואני שמח: (ב) **עומדות היו רגלינו** - במלחמה בכל מקום, בשביל שערך ירושלים שעוסקין בהן בתורה:

7. **רד"ק תהלים פרק קכב**
(א) **שיר המעלות לדוד** - אפשר כי שאר שירי המעלות שלא נזכר בהם לדוד, חיברום המשוררים האחרים ולא נזכרו שמות המחברים, ואשר נאמר בהם "לדוד" - חיברם דוד. והמזמור הזה מאמר בני הגלות, ומרוב תאוותם לבנין בית המקדש יזכרו עלות ישראל לרגלים, וידברו על לשון האבות שהיו בזמן הבית. ואמר: "שמחתי", כל אחד ואחד אומר שמחתי: (ג) **ירושלים הבנויה** - אומרים בני הגלות: כשהיתה בנויה ירושלים והיתה השכינה בתוכה, כמה היתה מהוללה, ואנא תמצא עיר כמוה, שחברה לה עדת ישראל יחדיו שלש פעמים בשנה, מי ראה עיר כמו אותה העיר: (ו) **שאלו** - אומרים בני הגלות: שאלו מהאל יתברך שלום ירושלים, ושלום ירושלים הוא קיבוץ הגלויות, כי עד אותו העת לא יהיה לה שלום, כי נלחמים עליה ערלים וישמעאלים. ואומר אחר כן כנגד ירושלים: "ישליו אוהביך", והם ישראל בגלות שהם מתאבלים על חורבנה: (ח) **למען אחי ורעי** - אמר כל אחד מבני הגלות: למען אחי, ישראל, שגלו ממך, למענך אדברה נא שלום בך, שישבו להיות שוכנים בך: (ט) **למען** - ועוד למען בית א-להינו הקרב, אבקשה מהאל יתברך טוב בעבורך:

8. **מלבי"ם תהלים פרק קכב**
(ו) **שאלו** - אחר שבאר שירושלים היא המעמדת חבור הגויה הכללית ואחדותה, אומר כמו שאם תשאל לשלום הגויה האישית נשיב לו ששלומה תלוי אם האיברים והכוחות שבגויה מקושרים ויש להם שלום יחדיו, כי בעת יעשה פירוד בנייהם אז יבא המות, **כן אם ישאלו לשלום ירושלים נאמר התשובה ששלומה תלוי אם ישליו אוהביך, אם אוהבי ירושלים יהיה בנייהם שלווה פנימית בזה תלוי שלום ירושלים**. אחר שעקר ענין ירושלים היא אחדות האומה, וא"כ אם יתעורר בין אישיהם ריב ומדנים ופירוד לבבות לא נמצא שלום ירושלים, **כי עקר שלומה היא אם היא, כעיר שחוברה לה יחדיו, לא אם יתפרדו**. והנה יש הבדל בין שלום ובין שלווה, ששלום הוא השלום החיצוני ושלווה הוא השלוה הפנימית, אמר שע"י שישראל יהיה להם שלווה פנימית שעז"א אוהביך, שיהיה אהבה ביניהם הגם שלא יהיה להם שלום עם אויביהם החיצונים זה יגרום שלום ירושלים החיצון, ואז ע"י. (ז) שיהי שלום בחילך החיצון, בהחומה הסובבת את ירושלים ע"י שיתאגדו השבטים השוכנים סביב ירושלים ולא יהיה מצות ומריבות סביב חומתה בין שבט לשבט, ע"כ יהיה גם שלווה בארמנותיך הפנימיים:

9. **ירושלמי, חגיגה, פרק ג' הלכה ו'**
א"ר יהושע בן לוי: "ירושלם הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו" - עיר שהיא עושה כל ישראל לחברים. מעתה אפילו בשאר ימות השנה? א"ר זעירה: ובלבד בשעה ששם עלו שבטים:

10. **תלמוד בבלי מסכת תענית דף ה עמוד א**
ואמר ליה רב נחמן לרבי יצחק: מאי דכתיב "בקרבת קדוש ולא אבוא בעיר", משום דבקרבת קדוש לא אבוא בעיר? אמר ליה, הכי אמר רבי יוחנן: **אמר הקב"ה: לא אבוא בירושלים של מעלה עד שאבוא לירושלים של מטה**. ומי איכא ירושלים למעלה? אין, דכתיב: "ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדיו".

2. **תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף יד עמוד ב**
דוד כתב ספר תהלים ע"י עשרה זקנים: ע"י אדם הראשון, על ידי מלכי צדק, ועל ידי אברהם, וע"י משה, ועל ידי הימן, וע"י ידותון, ועל ידי אסף, ועל ידי שלשה בני קרח.

3. **רד"ק תהלים פרק קכ**
(א) **שיר המעלות** - אלה שירי המעלות הם חמשה עשר. **ואמרו** (סוכה נא) כי היו אומרים אותם הלויים בחמש עשרה מדרגות שהיו בהן הבית, בין עזרת ישראל לעזרת נשים, שהיו עולים בהם מעזרת נשים לעזרת ישראל, ואומרים שיר אחד במעלה אחת. **ורז"ל דרשו עוד** ואמרו (שם נג, ב): הני חמש עשרה מעלות כנגד מי אמרן דוד? אמרו, בשעה שצרכה שיתין, פירוש, יסודות לבית המקדש - עלה התהום, ופחדו שיציף וישטוף כל העולם. כתב אחיתופל שם המפורש ונתנו בתהום, וירד התהום שש עשרה אלפי אמה. אמרו: טוב היה לעולם שלא ירד כל כך התהום, כי המים הם צורך העולם, והארץ מתלחחת מן התהום. אמר חמשה עשר שיר המעלות, והעלהו חמש עשרה אלפי אמה, והעמידו על אלף אמה. **והגאון רב סעדיה ז"ל** פירש שיר המעלות, שהיו נאמרים השירים האלו בתגבורת קול מאד, ובכל שיר מהם היו מעלים הקול. **ויש לפרש עוד** כי פירוש המעלות, מעלות הגלות, שעתידיים ישראל לעלות מהגלות אל ארץ ישראל, ואלה השירים נאמרים על לשון בני הגלות כולם.

4. **מצודת דוד תהלים פרק קכב**
(א) **שמחתי** - הוא מאמר בני הגולה שאומרים, הן מאז שמחתי בעת שהיו אומרים לי נלך אל בית ה' בזמן הרגל: (ב) **עומדות** - מרוב אדם הבאים והיוצאים, היינו מתעכבים ועומדים בשערים זמן מה עד אשר נוכל לבוא בה: (ג) **ירושלים** - זאת ירושלים אשר היא בנויה בכל מיני פאר, כעיר אשר חוברת לה יחדיו כל הבונים לכללה בכל מיני פאר ויופי: (ד) **ששם** - אשר שם עלו השבטים שהם שבטי יה, ר"ל עם ה': **עדות לישראל** - העליה הזאת היתה עדות לישראל שהשכינה שוכן בה לגודל הנס הנעשה אז, כי היתה מכילה את כל ההמון הזה ולא היה צר להם המקום: **להודות לשם ה'** - ומהראוי היה להודות לה' על הדבר ההוא: (ה) **כי שמה** - ר"ל ראויה היתה השראת שכינה, כי שמה ישבו כסאות רבות לעשות משפט והם כסאות סנהדרין, ואף שם היה כסאות לבית דוד הדנין דין אמת: (ו) **שאלו** - לזאת שאלו מה' שלום ירושלים להיות בנויה כמאז: **ישליו אוהביך** - כאילו לירושלים ידבר לומר, גם האוהבים אותך יהיו בשלוה: (ז) **יהי שלום** - ר"ל, לא יצור עליה האויב ולא יתנוץ את הארמונות: (ח) **למען אחי ורעי** - כאילו כ"א מבני הגולה אומר: לא בעבור עצמי בלבד אתפלל על שלום העיר, כ"א גם בעבור אחי ורעי המה כל בני ישראל: (ט) **למען בית ה'** - ולמען המקדש אשר יבנה בה אבקשה טוב לך:

5. **אבן עזרא תהלים פרק קכב**
(א) **שיר המעלות, שמחתי באומרים** - אמר רבי משה, כי זה השיר אמרו דוד שיאמר עם הזמירות בבית השם בעת שיבנה הבית... ויש אומרים על הבית השלישי, כל אחד מישראל אומרים: "שמחתי באומרים" - הם עולי רגלים: (ב) **עומדות** - הטעם עמדנו להסתכל בנייני החומות ויופי השערים.